

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegraful ese de dōue ori pre septembra: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratia se face in Sabiu la expeditur'a foie pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prim scisoris frante, adresate către expeditura. Pretul prenumeratiei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr 24. ANULU XIX.

Sabiu, in 25 Martiu (6 Aprilie) 1871.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nouă la „Telegraful Român“ pre langa condițiunile espuse in fruntea Editur'a.

Eveneminte politice.

Sa incepemu astazi a insiră evenemintele mai inseminate prin aceea, ca referintele intre Germania, imperiul celu nou, si Austri'a, imperiul celu vechiu, devinu totu mai cordiali. Primirea adjutantului imp. austr. de Belle garde, carele a fostu specialu tramis u de curtea din Vien'a sa gratuleze pre imperatulu Wilhelm la diu'a nascerei sele si sa-i duca ordinulu Mari'a Theresia, se facu in unu modu sōrte distinctivu. Adjutantele tramis u a fostu inca u tatu de tōte cate a vedi u si a auditu. Prussi'a nu mai este rival'a Austriei de aci incolo. Cordialitatea cea mai intima are sa se desvōlte pre venitoru intre aceste dōue imperaties, carea sa domnesca in — veci (Asiā se incheia tratatele de pace; cātu de scurte suntu veciele aceste, avemu oca-siune-sa le vedem u de atāea ori.)

Prussi'a, cărei Austri'a i a ajutat u sa gonescă pre danezi din Slesvig-Holstein si, dreptu resplata, ea a gonit u apoi pre Austri'a din Germania, no are causa că sa fia suparata pre imperiul nostru. Nemtii, carii dicu despre sine ca suntu elementul celu mai vitalu din imperiu facu serbatori preste serbatori pentru invingerea armelor prussiene, pentru ca Germania si-a recăstigatu ierasi imperiul si imperatulu seu. Credulitatea pare ca nu are margini in diplomati'a austro-unguresca.

In Romania' sunu vedi u si din numerii nostri trecuti ce s'a petrecutu; si amu amintit u ca cele petrecute cu ocasiunea festivitatii (nemtesci) au produs u caderea ministeriului de mai nainte Ioanu Ghic'a si inlocuirea lui prin celu a lui Lascaru Catargiu. Nu amu amintit u ince pāna acum de disolverea camerei, carea inca a urmatu, din causa ca camer'a nu voia sa primesca pre unu ministeriu, ce nu este din majoritatea camerei. (Si constitutionalismul si are capricie sele). Guvernul promite acum a face unu apel nou către tiéra si a alege alta camera.

Cum s'a urmatu schimbarea acēst'a sfârșit u din diferite părți următoarele:

In nōptea cāndu se spargeau ferestrele dela, si se returnau blide si sticle in, si fogiau nemtii din sal'a "Slatineanu", Domnitorulu a chiamat u pre capulu cabinetului Ioanu Ghic'a si iau cerutu sa-si dea demissiunea. Ministru presedinte fu gat'a numai de cātu si demissiona si anuncia camerei demissiunea data si primita.

Lascaru Catargiu spune a dō'a di camerei, ca Domnitorulu l'a chiamat u pre densulu, pre N. Golescu si pre Harelambiu, adeca pre fostii locuitori domnesci si pre Demetru Storza si i-a insarcinat u descoperi camerei, ca densulu e gat'a a sibdice de tronu si de domnia si a le pune pre aceste in mānile acelor'a, dela carii le-a primitu, deca camer'a, nu i va dā dreptulu de a denumi ministri pre acel'a, in cari sa aiba deplina incredere. Prelāngă acēst'a camer'a sa voteze bugetulu si legile financiale pre doi ani inainte. Siedint'a publica se prefase in siedintia secreta. Lascaru Catargiu repetește cuvintele Domnitorulu de cuprinsulu de mai susu. Iepureanu sprijinesc pretensiunea Domnitorulu si arata ca in impregiurările in care se afla tiéra nici nu potu gubernă alseliu; acēst'a s'a potutu vedé si din epistol'a ce a publicat o principie in strainatate, carea a fostu cā uou echo la cuventulu de tronu. Campanie a dice ca Domnitorulu pote abdice, pentru

cea constitutiunea a previdutu casulu vacantei tro-nulei si astă si mijlocele la cari sa fiuă tiéra inca stau la dispusetiune, dara nu va volă nici odata a se dā frenele guvernului in māni absolu-tistice.

Astfelui de pareri se mai sudu si dela alti de-putati. Deputatulu N. Blaremburg i face inse imputări aspre Domnitorului, pentru ca nu a incetat inca de a fi némtiu si ca se astă sub influența prussiana, carea i sioptesce abdicarea. „Sa nu ne lasămu sa ne spară; sa-i spunem u francu Domnitorulci ca i primim abdicarea si sa se dechiare camer'a permanenta.

N. Ionescu critica epistol'a cea cunoscuta a Domnitorului, carea s'a creatu pre atunci, precându lepureanu eră presedinte alu consiliului de ministri. Si din tiesatur'a acestei cuvântari se audu civinte grele, si adeca, ca „plant'a cea straina nu va prinde radacini aici in tiéra.“ Cu tōte aceste face propunerea a se spune Domnitorului, ca camer'a nu primesce conditiuni, ci se tiene strictu de constitutiune; faca si Dotorulu asemenea său sa se — duca.

Urmarea o cunoscem, si foile straine inca spunu ca principiile Carolu ramane in tiéra.

„Kelet“ in corespondintele sele intarcesce cele ce aducu diuarie de dincolo despre tōte aceste. Disolvarea camerei a fostu comitata de unele incidente, cari puteau dā ansa la versari de sânge. Cāndu se prezenta ministeriulu celu nou, camer'a, ceteru ca eră inconjurata de militia. La intrebarea ce se facu decătra deputati, ministeriul de resbelu, Tellu respunde, ca nu scia nimică despre armata si ca densulu nu, a datu nici unu ordinu.

Iritarea spiritelor din siedint'a aceea nu se pote descrie.

Ministeriul dupa constitutiunea sea cea mai nouă consta din urmatorii: Lascaru Catargiu presedinte si ministru de interne, G. Costaforu de esterne, P. Mavrogeni de financa, gener. E. Florescu de resbelu, N. Cretulescu de justitia si interimal de afacerile publice si Christianu Tellu de culte si instructiunea publica.

Lupt'a intre francesi a inceputu. Telegrame din 2 Aprile n. spune ca insurgenți (comitetul din Paris) au ocupat Courbevoie, Puteaux si podul dela Neuilly; fura inse batuti de trupele din Versailles. O depesă din London spune ca trupele au prinsu 200 de insurgenți. Scirile din Versailles laudau tienut'a trupelor si esprima sperant'a ca in scurtu timpu vora suprimă revolutiunea; dara revolutiunea operéza cu patru corpuri de 110,000 omeni si 200 tunuri.

Dietă Ungariei.

Siedint'a din 20 Martie a casei deputatilor. Presedinte Somssich. Dintre ministrii au fostu de facia: Gorove si Pauler.

Dupa anuntarea petitiilor incurse se continua desbaterea despre propunerea lui Irányi.

F. Eber vorbesce contr'a propunerei; Ign. Hetfy pentru. Densulu polemisăza contra lui II. Schvarz, care a vorbitu in siedint'a trecuta reale despre Francia. Elu combate posibilitatea, ca s'ară potea in genere otari catu contribuie vre-o natiune la desvoltarea civilizatorica, si chiaru din punctul astă de vedere nu pote admite a se discută natiunei francese inflonti'a ei asupra desvoltarei liberali. Sa nu se uite ca natiunea francesa a spartu feudalismulu in Europa. Altu cum nu e adeverat u ca interventiunea diplomatica ne aru fi incurcatu neaperat in vre-unu resbelu (Aplauze la steng'a estrema).

tru celelalte părți ale Transilvanie si pentru provinele din Maramureș pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tiersi straine pre anu 12 $\frac{1}{3}$ anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întărea ora cu 7 cr. si ruluru, pentru a doua ora cu 5 $\frac{1}{2}$ cr. si pentru a treia repetare cu 3 $\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Ed. Horn (contra propunerei) aprobăza pre deplinu politică neutralitatei, si e convinsu ca unirea Germaniei jace in interesulu Ungariei, nu poate ince admite a se vorbi cu atatu desprețu despre republica francesa, ba chiaru despre natiunea francesa. Republica francesa a dovedit u pana la evidentia facultatea ei de viatia, aici jacu garantiele existintiei ei.

Dupa ce mai vorbescun Henzen si Lmann si Patay pentru propunere, ia Irányi si propunatorul cuventulu finale. Densulu combate mai intai afirmarea, ca desbaterea acēst'a n'ară avé nici unu scopu; scopulu acestei desbateri e, a areta regimului calea, pre care are a urmă pre viitoru. Vorbitoriul si motivă deci propunerea pre largu si in modu inaltu patheticu, polemisăza apoi contra afirmarilor mai multor deputati dela steng'o.

M. Iokay respinge presupunerea, ca s'ară fi opusu vre-o-data regimului nationalu. Politică lui a fostu si e: Ungaria trebuie sa si castige, cu tōte mijlocele ce i stau la dispositiune, libertatea sea. Acestei politice a remas u fidelu si cine lu acusa a fi vorbitu băteru una cavitu contra ei comite o simpla calumnă.

20 membri dela steng'a moderata ceru votarea nominale. Resultatulu: Pentru propunere votara 33, contra 225, absenți 175 deputati.

Deosebitele puncte ale bugetului se cutescă dupa aceste si acordăza fara vre-o desbatere.

Incheierea la 2 ore.

Siedint'a din 21 Martie. Presedintele Somssich. Regimulu lu reprezinta Horváth.

Dupa finirea formalierelor se primesce bugetulu in a treia cetură. Dupa aceea vine la pertracătare contractele de estradare incheiate cu Itali'a, Sovedia si Norvegia. La desbaterea care se incepe si carea pentru noi e de pucinu interesu si din asta, causa nici n'o publicam, iau parte: Várad, D. Irányi, K. P. Szathmáry, S. Vucovich si minist. de justitia Horváth. Cas'a intręga primesce susu amintitele proiecte in genere cātu si in specie nemodificate.

Proiectulu de lege alu ministerului de justitia despre inmultirea numerului judiloru la curtea de cassatiune se primesce dupa o scurta desbatere.

Budgetulu pentru provisoriulu fiumanu se cutescă si votăză.

A. Pulszky cutescă referatulu sectiunei centrale despre propunerea lui Irányi, privitor la instructiunea adulilor. Sectiunea recomanda respingeres propunerei.

Irányi, Kiss, Simonyi si Gonda vorbescun contra parerei sectiunei centrale. Aug. Pulszky apara raportulu sectiunei centrali, care la votare se si primesce.

Dupa aceste se incepe desbaterea generale despre proiectulu de lege relativu la organizatiunea municipiilor.

P. Királyi, că referinte alu sectiunei centrale, splica mai intăiu, incătu proiectulu acestă a differesc, de celu mai nainte ascernutu de regim. Atătea modificatiune s'au facut la elu, incătu nu mai pote si vorba de celu dintăiu. Ince de si proiectulu regimului s'a modificat asiā de tare, totu-si nu s'a potutu elā o contilegere intre sectiuni, si asiā s'a ascernutu si uno votu alu minoritătiei.

Vorbitoriul recomanda primirea proiectului modificat u sectiunea centrale.

Br. Lad. Simonyi reprezinta votulu minoritatii in numele sectiunei 5, 8, si 9. Sectiunile susu atinse astă dō'a mominte daunaciōse, care si suntu bas'a proiectului regimului, si cu carii nu se potu invosi. Aceste mominte suntu: justitia admi-

nistrativa și voturile virile. Sectionile suntu contră acestor dăue principie.

G. Süllő (pentru propunerea sectionei centrale) accentua mai întâi necessitatea controlui regimului vis-a-vis de municipie și comune. Regimul e clusul potestatii statului, și are prin urmare chiamare a exerciția supraveghierea preste afaceri comunale etc.

Contra elaboratului sectionei centrale mai vorbesce Il. Schvarz, și apoi se încheie siedintă.

În siedintă din 22 Martie se continua desbaterea generală despre proiectul de lege relativ la comune.

L. Gonda e de parere ca proiectul acesta de lege, deoarece se va executa, va produce un statu de poliție, în care nu există nici libertate individuală nici autonomie.

La desbaterea acestui proiectu, care amplă siedintă intrăga mai iau parte, parte pentru, parte contra: I. Látnovics, A. Gubody, conte Frd. Zichy, K. Tisza, M. Brennerberg, Al. Csanyi și Horn.

Punându-se la votu casă primesc proiectul aproape unanim de baza pentru desbaterea specială.

Incheierea siedintei la 2 ore.

În siedintă din 23 Martie a casei ablegațiilor se trece indată după finirea formalilor obiceiuite la desbaterea specială despre legea municipale.

§. 1. suna: De comune se privesc:

a) Orasiele, care, în intielesul § 65 alu acestei legi, au un magistrat regulat.

b) Comune mari care n'au magistrat regulat, nse suntu în stare a împlini independiente funcționale impuse prin lege.

c) Comune mici, care în urmă relațiilor materiali marginite nu suntu în stare a satisface agendelor impuse prin lege și să împreună spre acestu scopu cu alte comune.

I. Györfy doresce a se pronunță ca orasiele libere regesci nu se tienă de categoria acestora.

Ministrul de interne W. Toth tiene acăstă observație de superflua, deoarece legea municipale conține în privință acăstă o tariri chiară.

FOIȘIORA.

Petroleul și untul de rapita.

Este în adevăr o apariție particulară pretermului economic, că unul din articolele cele mai principale ale consumației generale sa capete mai de o dată o concurență însemnată, fără că pretul să scada marabilu, care caușă să ameziștă în ultimii ani la articolele petroleului și untului de rapita.

Esploatarea istoricelor de petrolier din America de Nord, care a intrat în activitate pre la începutul deceniului trecut, a capătat deja în anul 1867 o intindere asiatică de mare, încât se acceptă ca acesta nou material de arsă să focă o impresiune deprimăndă asupra tuturor celorlalte materialuri de arsă din Europa.

Exportul Americii de Nord a fostu:

in anul 1867: 67,052,037 Galone
" 1868: 99,281,750 "
" 1869: 102,748,604 "
" 1870: 140,602,215 "

Din acăstă cantitate 90% s'a transportat la porturile europene. De atunci însă precum se vede din citatele cifre statistice exportul a trecut prete indoită, fără că valoarea să cadi. Producția a crescut asemenea mai rapidu decât exportul, fiind ca se acopera cu densul imensul consum indigen alu Americii. Pre cându în anul 1868 terminul mediu alu fabricației jurnalieră în districtul Pensilvaniei era de 10,000 butole, în anul 1870 acăstă producție a crescut la 15,400. Producția a crescut dura cu 54%, în fața cărei cresceri se află în export un plus de numai 41%, la care caușă să mai adăga că în ultimii ani s'au mai descoperit izvoare de petrolier în Canada la Ocenul Pacific, etc.

Spre a nu obosi pre lectorii nostri cu multe cifre, vomu mai spune numai, că valoarea petrolierului care s'a exportat în anul expirat din America de Nord este de 35 milioane dolari.

Propunerea lui Györfy se respinge.

§. 2. suna: Comuna și administrează afacerile ei interne independinte, încât e convenibilu cu legile; ea executa ordinatiile legii și jurisdicțiilor respective, relative la administrația statului și jurisdicției.

K. Tisza propune pentru § 3. și 4. ediționea urmatore:

§. 3. Comunele stau sub supraveghierea directă a jurisdicțiilor și prin aceste sub supraveghierea indirectă a ministerului.

§. 4. În cazuri, când

a) se face injuria (nedreptate) său vre-o dauna singurătilor prin comune, său comunelor prin jurisdicții său prin ordinatiile regimului,

b) e vorba da explicarea legii său vre unei ordinatiuni a regimului său jurisdicțiilor,

c) decidu judecatorile regulate.

Asupra acestei cestiuni se începe o desbatere mai lungă, la care iau parte P. Hoffmann, P. Moritz, E. Ivanka și A. Csengery.

Propunerea lui Tisza se respinge cu 119 contra 116 voturi.

§. 5. urmatori pana la alu 21 se primescu mai fără vre-o desbatere.

La partea III, care tratează despre drepturile comunelor, ascen P. Popoviciu amandamentul ca: susținerea scărilelor confesionale și administrația banilor orfanilor să se tienă de competența comunelor. Dupa o desbatere scurtă se reia.

Incheierea la 2 ore.

Două interpelatii in Dieta Ungariei,

în interesul popoarelor creștine din Orient.

Ieri, Mercuri în 29 Martie, în camara deputaților a dietei ungurești ieră se ventură politică austro-magiară din Orient. În impregnările de facă acestu incidente merita cea mai incordată atenție în întregul Orientului Europei și special în Serbia și România.

Caușă s'a sulevat printre interpelatii a deputatului serb național din Neoplanta Dr. Stef. Pavlovici, de a cărui pasare și descoperiri profunde deputatul român național V. Babesiu,

estinse cestiunile mai departe și puse — cum este dicală — punctul pre i.

Dr. Pavlovici menținându din tenorea cunoscute note a lui c. Beust, cu datul de 23 Nov. 1870, și din informațiile ce are de a dreptul din Belgradu despre respiciunile lui c. Andrassy, asupră și în consecință aceleiasi note, arăta că între ambele procederi și direcționi există cea mai aprigă contradicere, care neapărat și neamențu trebuie lămurita, întru interesulu statului nostru și alu popoarelor vecine din Orient.

Notă lui c. Beust din 23 Novembre a. tr. indreptata către agentii nostri diplomatici din Belgradu și București, ameninția pre Serbiei și României cu tota puterea intregei Monarchie austro-nemțesci, deoarece acolo s'ară incercă miseri și transformări de statulu croită prin tractatele de la 1856/8 și prin statorii de atunci urmate prin diplomatie. Aceasta amenințare a causat mare nelinișcire în spirit și a facut multă sânge reu în Orient, anume în România și Serbia, în ceea din urma mai verosu, căci regimul Serbiei, dela instalarea ministerului magiaru a nutritu o incredere, amu potă dice, copilarescă în bunele intenții ale ungurilor facia de sine.

Dlu c. Andrassy deși odată, asupră unei interpellatii a deputatului Stratimirovici, s'a opinat a dă acelei note o altă interpretare, de cău ce suna testul ei vorbalu; a spicatu amintită amenințare astfelui, că la casă de veri-ce misere in Orientele vecine, Austro-Ungaria — pre cău timpu nu s'ară amestecă vr'o alta putere străină, respectându tractatele — n'ară interveni. Daru cu acăstă elastică frasă nimă nu s'a potut multumi; nu s'a multumi și dlu interpelante Stratimirovici ci a pusu pre măs'a casei unu proiect de rezoluție pentru mai departea desbatere și dilucidare a causei.

Acum vine dlu Pavlovits și ni spune, că dlu c. Andrassy, paralelu cu aceea ciudata nota a contelui Beust, prin agințele diplomatici din Belgradu (dlu Kállay,) a datu cele mai chiare lămuriri chiaru în contră testului acelei note, declarând că — nu se va întemplă amestecu și întreviore in Orient nici la casulu d'o răscăla formale contră Pórtai.

Acăstă este unu contrastu nespicabilu, este

cesta quantitate intrecea cu multu termenul mediu alu producției anuale din întregă Francia, care se calculă că la 250,000 maji. Acăstă cantitate poate fi înmagasinată numai în Paris, astfelui că o parte a trebuită să se transpore la Rouen și la alte provincie. Din rapidă creștere a preturiilor untului de rapita, mai cu séma în a două jumătate a anului expirat, posesorii acestui colosal depou, nu au potut trage veri-unu folosu directu, din caușă cernarei Parisului.

O episodă interesantă în istoria Hausei de șulei în Paris, a fostu timpul cernarei a capitalei Franței. La închiderea Parisului se astă acolo unu depou de 360,000 maji; asiatică dura în fața lipsei de gasu și altoru grăsimi pentru unsu și pentru gătitu, posesorii acelu depou s'au vediutu pusi în poziție de a începe venduirea, ceea ce pana acum, — deși pretierile de 101 fr. pro maja dubla, au pastrat fermitatea numai pana ce s'a ivită în piata o însemnată fractiune din colosalul depou. Insa si acum couducatorii Hausei au remasă fideli principiului lor. Astfelu ca aceia cari erau mai multu decât siguri că la deschiderea Parisului, depoul de șulei va fi cu totul consumat, au mai gasit inca 220,000 maji.

Acăstă este cu atâtă mai curiosu, căndu se știe că din totă cele-lalte articole n'a remasă mai nimicu. Asiatică dura multu influențătoare partida a Hausei a isbutită a asigură depoului ei în contra sequestrarei din partea guvernului.

Deoarece dura, cu totu capitalulu de care dispune societatea Hause din Paris, tergul europa n'a fostu pana acum simțibile atacatu, și deoarece posesorii de diferite masine n'au fostu fortiați pana acum a plati pentru materialulu lor de unsu mai multu decât li s'ară rentă, acăstă este a se multumi concurenței petroleului, și cu atâtă mai multă și petrolierul s'a inceput a se rafină în cele din urma, astfelu că se intrebuintădea deja la multe locuri și că materialul de unsu.

(Trad.) "Mercant."

unu dualismu diplomaticu, — atât de periculosu facia de popoarele Orientului și chiaru de imperiul otomanu, cău de nesuferiblul, este dualismulu politicu internu facia de națiunile nemagiare și negermane ale Monarchiei. Aci lumină trebuia aduse cu veri ce prețiu și înca tocmai în acestu momentu, cându în Orient popoarele în celu mai mare gradu suntu coprinse de dorul și petrunse de necesitatea d'a se emancipă.

Spre scopulu d'a provocă acea lumina, dlu Pavloviciu formulă următori'a

INTERPELATIUNE

Câtra dlu ministru-priședinte contele Anrassy:

1. Avut'a onorab d ministru priședinte cunoștința despre not'a ministrului de externe din 23 Novembre 1870, anume despre tenoreea ei, atunci cându ea s'a scrisu, să cându s'a speditu agintilor diplomatici la Belgradu și Bucureșci?

2. Dacea dlu min. priședinte a avut'a acesta cunoștința, fosta și este de acordu cu cuprinsulu acelei note?

3. Dacea este de acordu — cum va splica și pune în consonanța aceea nota cu garantiele ce a datu densulu în Belgradu despre amiti' facia de Serbi'a chiaru și pentru unu casu de rescola în contr'a Pórtei otomance?

Pest'a, 29 Martie 1871.

Stef. Pavlovits.

Pâna ce dlu Pavlovits si-motivă de pre tribuna interpellatiunea cu o lunga insiruire de totu felul de arguminte, deputatulu V. Babesiu apucă a formulă din parte-si in aceeasi cestiu cîte-va alte intrebari, cu tendintia de a face lumina și într-o parte, asupr'a cărei interpellatiunea lui Pavlovits nu se estindea, anume in privint'a României.

Insinuandu-se Babesiu la cuventu, spuse prescurtu, ca — dacea candu-va alta data, astadi pusetiunea Monarchiei, și deschînto politic'a regimului ungurescu facia de Oriente, trebuie sa fie chiaru și desbracata de ori-ce ambiguitate: contradicerea in portarea și lucrarea de pana acum, trebuie sa dispara; — spre acestu scopu elu presenta urmatore.

INTERPELATIUNE

Onorabilului d. ministru-priședinte ungurescu regiu.

Cu provocare și reducere la interpellatiunea facuta de dlu Stef. Pavlovits in privint'a politicei orientale a regimului, sfu de lipsa a cere duii ministru-priședinte Iamurirea urmatörielor punturi:

1. Este adeveratu, ca dlu min. priședinte in privint'a unei eventuale incercări de emancipare a popoarelor crestine din Oriente și prește totu in privint'a aspirationilor loru pentru libertate — aru fi datu in Belgradu dechiarationi cu totulu diferitorie de cuprinsulu notei ministrului comunu de externe din 23 Novembre 1870?

2. Dacea aru fi asisă, — datu-a asemenea dechiarationi și in Bucureșci? — Si care este apoi cea adeverata, propria politica a regimului, facia de nisuntie de emanciparea a popoarelor din Oriente?

3. Dacea in Bucureșci nu s'arū fi datu asemenea dechiarare, — ce este cau'sa, ca nu s'a datu? — dupa ce nota din cestiu si acolo a provocat asemenea iritatione și neliniscire.

Pest'a, in 29 Martie 1871.

Vinc. Babesiu.

Inchisam cu sperant'a ca dlu c. Andrassy nu va întârdia a dă lumină ce i se cere, a o dă in cea mai deplina măsura și fără totă rezerv'. Densulu că barbatu de statu va sef ponderă suscipțiunile și daunele ce potu, ce trebuie sa se nasca din amenarea responsului, său dintrou responsu machiavelisticu. Ambele eventualități, interpelantii nu le voru perde din vedere.

„Albin'a"

De lângă Tarnave in Martie 1871.

Sa aruncam o privire in trecutu, și sa ne aducem aminte de bueurira ce ni o aduse o plăia plina de daru in unele veri, dupa o seceta de luni intregi, care se parea a infecta său a ciumă aerulu, a incremeni pamentulu și a usea vegetatiunea, și care impluse economii de ingrijire pentru semanaturile și fructele loru. Sa mergem apoi mai departe și sa dicem: dupa o seceta ce domnise mai multe luni in unu tienutu, care se parea a infecta său ciumă aerulu, a nadusă vegetatiunea și implu-

pre economii de ingrijire pentru semanaturile și rodurile loru, vedioram odata formarea nourilor, o plăia lina incepă a udă pamentulu și împlu inimile omenilor de bucuria; care însa nu treinu multu, căci urmă curendu tempeste iei cu rumpere de nouri, colo cu caderea de giatia, causându pretuindenea nenorocire și stricatiune, și preșecu bucuria in intristare.

Asemenea sorte avura și fostii jobagi in Transilvania, dupa cum se poate vedea din schitiarea ce urmează:

In anulu 1848 se nascu spiritulu tempului, vestindu libertatea națiunilor subjugate și se lăsau repediune mai preste tota Europa.

Națiunea română in decursu de secoli de suferințe, după ce se despără in anulu 1437 prin conjurationea ungurilor, secuilor și sasilor, de drepturile politice și publice, in anulu 1848 se legăna in dulcea-i speranța, ca acelu spiritu alu tempului a adusu și pentru ea libertatea, dar' s'a inselat amaro, căci ea este o parte insemnata astazi inca despoiată de acele drepturi.

Spiritulu tempului din acel anu totusi nu a fostu pentru națiunea română fără efectu, căci elu a adusu stergerea iobagieei și in Transilvania, care impregiurare a implutu de bucuria inimile fostilor iobagi. Numai că dupa unu intervalu abia de unu anu putora aplică la sörtele, cu totu dreptulu, exemplul germanu: „Nie kommt was Beseres nach" (nei căndu nu vine ceva mai bunu) căci curendu după ce se invinse armele unguresci in a 1849 inceputu aristocrații, resp. fostii domni de pamentu a se miscă, intocma că căndu aru si facutu unu complotu, si pasra cu jalbi la oficiurile politice de atunci in contra fostilor loru iobagi, se facura conturbări in posessiuni si se scosera altii din posessiunile urbariale sub felul de preteste, pre multi stindui a le dă astufelui de contracte, in care trebuira sa recunoscă, ca postea sessiunile urbariale că pastori de padure, pastori de câmpu, că arenatori etc.

Dupa crearea și instaurarea judecătoriilor incepure a inceputu multi pre fostii loru iobagi prin advocații loru la acelea-judecători—botezandu sessiuni curata urbariale, in alodiale, și iobagi in dileri.

Numerulu preponderantul amplioaiatilor streini dela sfer'a politica și judiciaria in Transilvania dela anulu 1850 pâna la anulu 1861 au fostu pentru multi fosti iobagi, asiā dicendu unu daru, căci in acelu timpu s'au decisu multe procese urbariale definitiv si dupa conscientia, cu excepțiunea judecătoriei urbariale a Muresiu Osorheiului, unde au fostu unu indigenu că presidinte, și ale aceloru casuri, unde căte unu amplioiatu și dintre estranei dela sfer'a politica și judiciaria lipsit u de conscientia si de constantia, au devenit u selavu coruptiunei, de care inca se mai serveu unii din fostii domni posessori spre a ruina totaliter pre betii iobagi.

De aru si fostu fratii unguri și atunci in capulu trebilor, și de aru si ocupatul și atunci totu positurile cardinale și cele mai de josu cu tare putina excepțiune in Comitate si in scaunele secuiesci, precum le ocupa dela anu 1861 si anumitul dela 1867, óre aru si remasu multi dintre fostii iobagi in posessiunea sessiunilor loru urbariali?

Unu exemplu singuru aru si in stare sa ilustreze referint'a acest'a, carea la noi este o intrebare de cele mai vitale.

Revista diuaristica.

Cetim in „Românu":

Abia camera s'a disolvat, abia poterea ese-ecuiva a remasu facia in facia cu tiér'a, uitându-se ua'a la alt'a, nu cu aceea confiintia, pre care nu o da de cău o buna și leale governare, ci cu o completa neincredere reciproca.

Governu simte ca n'are pentru densulu de cău voînt'a, ce l'a adusu la potere și care, din nefericire pentru densulu, este in contradictione cu simientul generale alu tierei. Elu provede ca reusit'a in alegeri n'o poate ave de cău intrebuintandu acele midloce condamnate in lumea intréga și cari au coperit u de infamia pre cei ce s'au servit de densele.

Inse este óre de asteptatul ca ómenii din actualul guvern voru esită in facia unor asemenea midloce.

Lumea se indoiescă forte.

Ea vede ca deja bandele reorganizate au in-

ceputu campania loru prin suburbile capitalei, precom se va vedea din o adresa catre primula proemore de Ilfov, ce o publicam mai la vale. Ea a vedea insasi Adunarea deputatilor, depositaria prin eselintia a suveranitatii nationale, inconjurata de bâte, de baionete și de tunuri, amenintata de ministri și de bande. Este adeveratu ca adunarea chiaru supt cele mai grave amenintari, n'a plecat capulu seu, nu a lipsit la detoria sea. In facia baionetei și a tunelui, reprezentantii "nationei" au datu lierei exemplul unui curagi politiciu, care le face cea mai mare onore.

De si acest'a altitudine a Adunarei este de natura a intari caracterile si a trage sa carui românu calea sea, cu totu astea trebuie sa recunoscem ca molte si seriose temeri esistu. Toti se uita cu ingrijire spre viitoru, spre momentul candu alegatorii se voru intruni spre a dă verdictul loru asupr'a guvernului actualu alu tierei.

Lumea nu uita, in adeveru, asta lesne cum credu unii ómeni. Ea si aduce aminte ca ministrii actuali n'au nimicu de menajat. Ea si aduce aminte ca reputatiunea loru politica si au făcut-o prin violentie din Sala Bossel, urmate de vestiua ordinanta contr'a libertatii presei si intrenurilor, si de faimosulu procesu dela 28 Septembre 1859: prin assassinaturile din Craiova dela 7 si 8 Noembre 1860, din Bucureșci dela 3 Augustu 1865 si prin tota acea insiruire de acte politice, administrative si financiare, cari au dusu pre fostulu Domnitoru Coz'a la 11 Februarie 1866.

Lumea se intreba de dacea acei ce au asemenea antecedenti in vieti'a loru politica potu si trebuie sa mai inspire vre-o incredere.

Deja scomotele cele mai ciudate circula. Se vorbesce de decretarea unei ordinante asupr'a presei si intrenurilor, de arestari cu gramad'a, motivate nu scimt pre ce inchipiute si tlicuite conspiratiuni, se vorbesce in fine de multe si felurite preparative.

Sistemul datori insa a preventi "opiniunea publica" contr'a unor asemenei scomote, cari potu fi inventate cu scopu d'a intimidă si descuragia. Sistemul datori a aduse sa căruia amine ca avemu o constituție, votata de Adunarea Constituante, si primita supt juramentu de capulu statului si de toti ministrii si agintii chiamati la funcțiile statului, ca nu se poate inlatura acest'a constituție, fara că autorii unui asemenei actu sa se puie prin faptulu loru chiaru afară din lege, si prin urmare sa dea ori cui dreptulu de ai tractă că pre nesci criminali. Pein urmare, in o data, sa nu ne speriamu pre multu d'aceste scomote si, ori-eari aru si antecedinti actualilor ministri, sa mergem cu otiare si fara temere, tari de dreptulu nostru, a ne implini datorie, si triumful va fi alu binelui contr'a reului, alu legalitatii contra celor ce voru voi aesi din trenta.

„Felinarulu" sòia de séra din Bucuresc, se exprima asupr'a situatiunei in modulu urmator:

Potem sa dicem acum cu dreptu cuvantu ca ne sfâmu intr'o completa decadentia politica si sociala. Ur'a si intrig'a lucrézia cu inversiunare intre români de acerasi origine. Unii se manâncă pre altii fără a sci ce facu. O suma de facturi, instrumente platite ale streinilor si orbite de pasiuni vile, au hotarit in fine sa pierdă statul român prin culpabil'a loru imprudentia. Poporul român si adeveratii patrioli stau ingrijiti de cele ce se petrecu pre contulu loru, fără a cutedia sa casce gura. Si pre langa totu acestea, totu puterile statului suntu desmadulate si putrede astfel in cău greu le-aru putea restabili. Acest'a este trist'a realitate.

Dacea acum alegerile care voru urmă, nu se voru face in plina libertate, atunci ultim'a sperantia de ori ce indreptare este perduta pentru totu d'aun'a. Singur'a separe a situatiunei presente, este numai in mău'a nouui parlamentu care va veni, si dacea si acest'a nu va fi compusu din reprezentanti sinceri si adeverati ai națiunii, lucrurile se voru complică si mai multu, fără de a mai potu fi vre o data descurcate.

Pâna la 1866 sentiementul nationalu, prestigiul anticu si averea publica inca nu erau cu totulu cadiute. De atunci incoce, situatiunea a devenit din df in df mai trista, in urm'a tradărilor, jafurilor si corupțiunilor ómenilor trecutului.

Nu interdiamu de a repetă mereu la audiu poporului român, ca Francia, națiunea cea mai mare din Europa, au perito numai si numai in

urmă a intrigilor și sfisierilor loru interioare. Franții s-au tredut de odată cu toate aceste pacate în midilocul loru, fără a lăua aminte într-un lung săru de ani, ca acestu flagel să se semănă pre neștiute între ei, și prindea din ce în ce mai multă radacina. Această este sistemulu prigonitoru și destrucțiv care a servit de baza fundamentală scopului urmarit de germani asupră Franciei.

Să bagăm de séma și la cele ce se petrecu la noi; să le damu mai multă atenție, și indată ne vomu convinge că același sistem nu persecută și pre noi. Amu avutu ocasiune să vedem ca acelu sistem nu a lovit mai inteu de toate acolo unde eram mai slab, în avearea nostra publică și privată. Această s-a facut prin celebră și nerușinătă cestiu a lui Strusberg, în urmă carei a noi remanem tributari cu 400 milioane lei noi, o cifra, la care, déca ne-am gândi mai seriosu, amu incepe să ne îngrijim și să ne extremurămu de viitorul nostru. Indată după această, același sistem nu au lovit acolo, unde ne dore mai multă, în sentimentul nostru naționalu. Toate aceste planuri le executa sistemulu, nu cu bratii straine, ci insusi cu brațele noastre proprii, de care, cu durere vedem, că elu are abundantia mare în tiără romană.

Ce sa mai dicem ţăre de viitorulu tierei, cându vedem ca unu sistem asă de perniciosu, au gasit în serviciul seu plătitu, chiar omenei, caru pana acum vorbiau în numele națunei, precum diaristi conducatori ai opinionei publice; omenei caru au jucat rol, precum ministri, deputati, cu unu eveniment cea mai mare parte din ceea ce se numesc crență națunei?

Sa ne oprim insa aici și să nu mai ne facem veninu de geaba. Sa terminam această revista cu singură consolatiune, ca pôte providență, care a scapat Romanismulu din atâta atacuri barbare, va îngriji și de astă data de elu, și nu lu va lasă în cele din urma să cada prada preseculuiilor streine.

Cu privire la serbarile nemtiesci mai culegemu după „Romanul“ din diuarie nemtiesci urmatorele:

In Elveția s-a numit o comisiune de ancheta că sa cerceteze cauzele manifestării, — săngerăso și chiar, — dela Zurich. Acea comisiune constata în raportulu seu cele ce dicem și noi.

„Déca vomu caută, a disu dom Sulzer, motivațile cari au adus aceste scene deplorabile, amu poté să o gasim pôte în ură contră germanilor, această este unu faptu gravu. Acestu faptu, sa lu marturismu, ori cătu de straniu aru paré. Suntemu d'aceea rasa, vorbim acee-asi limba, avem acee-asi cultură intelectuale, și cu toate acestea, o mare parte din poporul nostru este plin de o antipatie odâncă contră starei politice a imperiului vecinu. Această este necontestabile. Putem sa consultăm tota pres'a, pretulindeni aceste manifestari se producă lîmpede că diu'a: dispositiunea spiritelor dincolo de Rhin nu este mai amicale către noi, de cătu dispositiunea spiritelor noastre contră loru. Alaturându aceste observări cu evenemintele din Joi'a trecută, explicația este gasita gât'a. Déca poziunea germanilor aru fi adi inca acee-asi că și acum dieci ani, o asemenea încordare nu s'ară fi escatu, insa de atunci esigintele și vederile națunei germane au devenit cu totul altele. Ea era plina de convingere ca nu i se acorda stimă pre care crede ca pôte sa o pretindă. Aceea stima ea a dobândit-o astăzi prin strălucitele-i victorie.

„Déră ce însemnează această poziune d'a fi primă putere în Europa? Această însemnează ţăre ca indată ce voiesce, pôte respandi spaima în juru-i? Ori cine aru lăua o asemenea poziune, nu trebuia sa se mire déca nimeni nu va veni înaintei cu jubire. De la frica pana la ora pasulu este micu. Asiă déru, déca în poporul nostru s'au manifestat ţăre cari temerii, această nu este de locu ne-explicabile. Adaugati pre lângă această inca unu altă simțiamente, care nu ne face desonore: comiseratiunea ce ne inspiră o naționă calcată în picioare!.. O mare parte din istoria nostra ne arăta ca poporul elvețian este prinsu prin legaturi de amicia mai puterice cu aceea naționă, care nu vorbesce limbă noastră și care apartiene unei altă rase

„Ca ocasiunea imputărilor ce s'ară putea face autoritătilor dela Zurich ca n'au sciatu sa opri-

sca desordinile, vomu pune cestiu urmatore: Pentru ce orasul Berlin, care are atâta regimenter, n'a potutu se opriascu straniă insurectiune care a isbuclit în Octobre 1862, și ore în cele din urma nu potu se parvina de cătu a respinge multimea tumultuoșă într'unu locu deschis. Pentru ce n'a fostu possibile d'a comprime acelu tumultu enigmaticu, care s'a intemplat la înmormentarea lui Aleander Unboldt? Cea ce n'a reesită autoritătilor berlinesc, pentru ce sa nu fia scusat auto-

Despre pensionarea ampliaților, a militarilor, nu altăcum despre ajutorarea celor remasă după cei căduți, va avea să fie creată o lege pentru întrăgă armata nemtiescă, care are egală dreptu la multiamită națunei.

Onorabili domni: Restaurarea imperiului germană sa fie pentru națunea germană presemnul de nouă legi și pentru cele interne; resbelului imperiului nemtiesc, pre care-lu încheiaru atâta de gloriosu, sa urmedie pacea imperiului nemtiesc nu mai putenea gloriosa, și problemă națunei germane sa se restranga în a triumfă și în concertul pentru binecuvântările păcei. Ajute Dumnedie.

Onorate Dile Redactori! Bine voesce a dă locu în pretiul diuariu „Tel. Rom.“ urmatorei mele declaratiuni:

Până cându stimabilulu d. corespondinte anonimul va documenta în modu legalu, ca alegerea mea la sinodul și congresu s'au facut „în urmă premierselor mele dispozitioni“ — până atunci toate cele scrise și dîse în Nr. 102—1870. asupra-si în contră mea, le declaru: de netemeinice, minciuni grosolană a calumniei cu tendintia malitiosa de a-mi negri numele și vatamă onore.

Despre deosebită mea stima asigurandu-ve și sarbatorii fericite postindu-ve, sum,

Clusiu 19 Martie 1871.

stimatoru

V. Rosiescu

prot. român greco-orient.

Conspectu

despre sumă banilor contribuiti din protopresbiteratul român gr. or. alu Clusului prin colectă intreprinsă în sensulu pregrădișei ordinaciuni din 23 Nov. nr. cons. 944, 1870. pentru ajutoriul edificării de nou a bisericii și scolei române gr. orientale din Sepsi San-Georgiu în secuime.

Clusiu 15 fl. 25 xr. Somesiu faleu 2 fl. Coră 6 fl. 15 xr. Cosioenă 4 fl. Barei 2 fl. Banabie 1 fl. 80 xr. Lonă sasescă nu au contribuitu. Fili'a Stolnă nu au contribuitu. Fenesielu nu au contribuitu. Muntele rece 2 fl. Somesiu rece 3 fl. Somesiu caldu 50 xr. dela parochu, — poporul nu au voită a dărini. Fili'a lapustesti nu au contribuitu. Marisielu 2 fl. 50 xr. Maguri 1 fl 20 xr. Giurculi'a nu au contribuitu. Agribiciu 3 fl. Gero-Dangau 1 fl. Fili'a Banfi-Dangau nu au contribuitu. Gero-Osiorhei 1 fl. Fili'a Gestrade nu au contribuitu. Panicu 2 fl. Bedeciu 3 fl. 50 xr. Manasturu ungurescu 6 fl. Manasturu românescu 5 fl. Finciu 1 fl. Calatiele 1 fl. 40 xr. Bică română 3 fl. Valea ungurescu 2 fl. 20 xr. Calat'a mare 7 fl. Fili'a Domosiu 2 fl. Butene nu au contribuitu. Rogosielu 2 fl. Siebesiu mare 5 fl. 30 xr. Nadisiu românescu 3 fl. 60 xr. Daneu 2 fl. Tamasia 2 fl. Cublesiu românescu nu au contribuitu. Simborulu-mare nu au contribuitu. Sumă totală 93 fl. 40. xr.

Clusiu 12 Martie 1871

prin

Vasiliu Rosiescu m. p.

prot. român gr. or.

Corespondintă Espediturei. On. Societ. rom. de lect. din Ghirla. Amu primitu 5 fl.; pre trei patrate de anu insa face abonamentul 6 fl., asiă dăra mai avem sa primim 1 fl.

Anunciu.

Maria Graeff vedova, carea pôrta meseriă versatorie de clopotă și a altor obiecte de cicio, are onore a incunoscintia pre on. publicu, ca prin asocierea densei cu unu barbatu versatul în toate detinurile acestei meserie și prin acuirarea unei **bance de strumarie egalizatorie** după sistemulu celu mai nou, e în pusene de a continua meseriă și asiă de a primi asupra-si a face clopotă de ori ce marime, prósce de apa, pumpe sorbitorie și apasătorie, lucruri pentru fabrici, vînărsarii, și bererii, strumarie în feru pentru masine, pre lângă preturi cele moderate. Se primescu și reparaturi de totu feliulu și se efectuesc cu promptitudine.

Sabiiu, sub spinarea canelui Cunterer Iohannisreg) nr. 1097.

Bursă de Vienă.

Din 25 Martie (6 Aprilie) 1871.		
Metalele 5%	58 45	Act. de creditu 274
Imprumut. nat. 5%	68 25	Argintulu 122 75
Actiile de banca 726		Galbindul 5 89